

Bene Zoltán

ELVESZIK

WORLD PRESS PHOTO

2019-09-23 | NOVELLA, WORLD PRESS PHOTO

– Lassan mindenki elmegy innen, csak a kínaiak maradnak, és akkor majd azt csinálunk, amit akarunk.

Néztem az arcát, láttam rajta, hogy komolyan így gondolja. A lefűrészelt orrszarvúszarvak kikandikáltak a sporttáskából. Elromlott a cipzár. Az egyik tülökre szív alakú vérfolt alvadt. Ettől összefutott a számban a keserű nyál, köpnöm kellett. A valószerűtlenül sárga föld gyorsan beszívta a nyálam.

Fájt a vállam, sokat cipekedtem, a puska is visszarúgott erősen. Alapvetően azonban az a baj, ez nyilvánvaló, hogy nem születtem olyannak, mint ők. Csenevészebb is, hallgatagabb is, hasznavehetetlenebb is vagyok. Hinni se tudok úgy, ahogyan a többiek. Mind meg vannak győződve arról, hogy hamarosan itt a Kánaán. Elfutni se tudnánk előle. Ha akarnánk, akkor se.

– A kínaiak babonásak – magyarázta Ronny pár hete. – Főleg azok, akik újonnan érkeznek mindenféle elmaradt belső-ázsiai vidékekről. Gorillamancs, orrszarvúagyar, oroszlán töke, bármit eladok nekik. És nemsokára csak ki kell mennünk, puffogatnunk, és annyi. Semmi veszély, semmi gyámság. Adja majd, meglátod!

Adja, gondoltam. Ezt a kifejezést se szeretem. Néha nem is értem pontosan, mikor és mire kell használni. Akár a kajak szót jelzőként. Mindkettőt másfél évtizede használták előszeretettel, s most újra fölkapták. Mind utálok. És Ronny nevét is. Mert valójában Áronnak hívják, csak így menőbben hangzik.

A két orosz meg a németek vigyorogtak, pedig egy szót se értettek abból, amit beszéltünk. Oleg a kését törölgette, Szerjózsa sült húst evett, Kurt és Konny csak söröztek, tekintetük a messzeségbe veszett.

– Miből gondolod, hogy nem áll senki majd az utunkba? – kérdeztem pár héttel korábban Ronnyt.

Sóhajtott. Benne volt ebben a sóhajtásban, hogy elege van belőlem. Az is, hogy félkegyelműnek tart.

– Nem lehet itt megélni, ezek legalábbis nem tudnak. A kínaiaknak nem kellene, a nyugatiak már szedelőzködnek, ezek meg mind elindulnak északra, aztán a sivatagban odavesznek az utolsó szálig, majd meglátod. Ezen az elbaszódott vidéken

nemsokára egyedül a kínaiak tudnak majd megélni. Meg mi, egy rövid ideig. Ameddig megszedjük magunkat. Van még elég orrszarvú ahhoz, hogy eleget keressünk. Meg majmok, meg minden szar. Nem sok, de annyi, amennyi ahhoz kell, amit tervezünk, elég.

Ausztrália volt a terv. Vagy Óceánia. Valamelyik távoli, eldugott vidék. Netán egy sziget, fűszoknyás lányok, zöld meg kék színű likőrök. Mint a filmekben.

Én nem hittem abban sem.

Ahogy azt sem hittem, hogy tényleg tömegesen nekivágnak majd a feketék. Igazság szerint én úgy láttam, próbálják itt kibírni, ahol az őseik viszonylag jól boldogultak. Már hozzájuk képest jól. Az őseiket még eltartotta ez a vidék. Őket már nem. Nem is fogja soha többé, legalábbis belátható időn belül nem. És igaz, hogy nyugati szemmel nem sok hasznot hajtanak. A kínaiak szemében sem. (Talán azért, mert a kínaiak szeme is bizonyos szempontból nyugati szem már egy jó ideje, bár ehhez talán ennek semmi köze.) Abban se voltam biztos, hogy csakugyan Kínáé már a fél kontinens. Pedig egyesek szerint nem a felét, de a háromnegyedét ők uralják. Jóllehet sokat beszélnek erről mindenfelé, mégsem hiszem egészen, hogy valóban így van.

Hét éve jöttem el otthonról. Segíteni akartam, egy humanitárius szervezethez csatlakoztam, aztán ez lett belőle... Belőlem lett ez, hogy pontosítsak. Orvvadász, mondjuk ki nyíltan, szépítés, kertelés nélkül. Nehéz kimondani, de ez az igazság. Az orvvadászok gonoszak, ezt mindenki tudja. És pont én, aki egyidős vagyok ezzel a kegyetlen évezreddel, éppen én ne lennék galád és kegyetlen?

– How old are you? – kérdezte Ronny Masvingóban, másfél hónappal korábban, amikor először találkoztunk.

– Thirty-two – feleltem.

– You look no more than twenty-five – biggyesztette le az alsó ajkát Konny.

Ez az egy előnyöm. Hogy nem látszik rajtam a kor. Minél fiatalabb valaki, annál jobb. Már gyerekkoromban is mindenki fiatal akart maradni. Mostanra ez a legfontosabb. Amíg fiatal vagy, minden van. Amíg fiatalnak látszol, minden lehet.

Ronny fölállt, nyújtózott. Amint a savanna a szemünk előtt, cikázott át az agyamon az ostoba hasonlat. Ropogtak Ronny csontjai. Már-már olyan hangon, mint amikor Masvingo külvárosában baseball-ütőkkel verik egymást az alig tízesztendőös gyerekek, hogy palackozott vizet szerezzenek a teherautókról.

– Go! – kurjantott Ronny.

Az angolnak, illetve az international Englishnek a végletekig egyszerűsített változatát használtuk, ha azt akartuk, hogy mindannyian értsünk a szóból. Ahogyan a többi hozzánk hasonló társaság. Alig akadt olyan csoport, amelyik tagjai nem legalább háromféle anyanyelven beszéltek. És az anyanyelvén kívül senki nem ismert más nyelvet, mint az international Englisht.

Föltápászkodtak a többiek is, belebújtak a hátizsákok hevedereibe, a puskákat a vállukra vették. Én a sátrat vittem, az volt a legkönnyebb málha. Szénszálas, kínai gyártmány. Csúcstechnológia.

– Car stays here – mondta Ronny. – We walk.

Gyalogolunk, ezt megszoktam. Az utolsó fázisban, a cserkészésben a nyolckerékmeghajtású Hongqi dzsipet mindig a bázis-táborhelyen hagyjuk. Így a legjobb. Az orrszarvúból és a kafferbivalyból úgyis csak a szarv kell, az elefántból az agyar és az ormány, a majmokból a mancs, egyes fajaik esetében a koponya, az oroszlánnak a heréire, a hiénának a fogaira, a gepárdnak a farkára van kereslet. A tetemeket nem cipeljük magunkkal sose. Ha ehető, eszünk belőlük, esetleg egy-egy darabot lekanyarítunk, s visszük magunkkal tartaléknak, ennyi.

Cudar meleg volt. A Nap úgy égetett, hogy alig lehetett elviselni. Ezt sosem bírtam megszokni. Mintha félig felforrósított hajvassal döfködnének, miközben parázsló palástot borítanak rám. A levegővétel is fáj, égette a tüdőmet. Órákig meneteltünk.

Három óránként megálltunk inni. A legkiválóbb hőtartó kulacsokban is meglangyosodott a víz.

Szürkületkor láttuk meg a vadakat. Kafferbivalyok és orrszarvúak sziluettje remegett a lemenő Nap sugaraiban, néhány száz méterrel előttünk. Tökéletes volt a szélcsönd, az állatok nem érezhették a szagunkat. Ronny fölemelt jobb öklével jelezte, hogy álljunk meg. Konny és ő óvatosan levették a vállukról a puskát, egymásra pillantottak, Ronny a szemével jelezte, melyik zsákmány az övé. Kibiztosították a fegyvereket, hosszan céloztak. Közben a két orosz is lövéshez készülődött. Én lélegzetvisszafojtva álltam, a szemem is lehunytam, próbáltam úgy tenni, mintha ott se lennék, mintha Masvingo belvárosában álldogálnék a japán kereskedelmi kirendeltség előtti mesterséges parkban, vagy még inkább otthon, a Tisza partján figyelném, ahogyan a vízholdok a folyóba gázolva megtöltik vödreiket. A hőségtől talán kissé el is aléltam. A dörrenésekre tértem magamhoz. Először Ronny és Konny, majd a két orosz lőtt, végül Kurt. Utána újra Ronny.

– We got it! – süvöltötték.

Ledobáltuk a málhánkat, és rohanni kezdtünk az állatok felé. Messziről láttuk, hogy a földön két kafferbivaly és egy orrszarvú teteme hever. Amikor a közelükbe értünk, Ronny kezében megláttam a nehéz kínai pisztolyt. Ha még élne valamelyik, azzal lövi fejbe.

– Stop! – hasított egy éles, magas hang a tüzesen izzó levegőbe. – Don't move! Nobody's moving!

A szemem sarkából láttam, ahogy körben emberalakok nőnek ki a talajból. Hamarosan azt is megállapítottam, hogy fekete bőrű nők, mintegy két tucatnyian. Fiatalok, festett sárga csíkokkal a testükön. Alig viseltek ruhát, amit viseltek, azt mind a sárgára száradt szavannafűből szőtték. A társaim megmerevedtek, leengedték a fegyvereiket. Eljutottak már hozzánk is a szóbeszéddek ezekről az amazonokról, senki

sem kockáztatta az ellenállást. A legenda szerint Akashinga Warriors a neve a szervezetnek, amely kizárólag nőkből áll, és évtizedek óta próbálja védelmezni ezt a földet a hozzánk hasonlóktól.

– Drop your weapons! – hangzott a parancs, s mi ellenkezés nélkül elhajigáltunk puskát, pisztolyt. Én a késem is eldobtam.

– Closer! – kiáltott ránk az egyik Akashinga Warrior, s mi engedelmesen közelebb totyogtunk egymáshoz.

Hallottuk, hogy az Akashinga Warriors nem kíméli az orvvadászokat. A két orosz fintorgott és az anyanyelvükön szitkozódottak, de csak a szájuk mozgott, a németek némán meredtek a nőkre. Ronny arcizmai rángatóztak.

– We heard about you, bitches – sziszegte.

Arról azonban, ami azután következett, még sosem hallottunk. Le is dermedtünk mind a hatan. Moccanni sem bírtunk, miközben a lelőtt állatok nyögdecselve lábra álltak. Először az orrszarvú, aztán a két bivaly. Az Akashinga-harcosok addigra körbezártak bennünket. A három állat is a körön belülrre került.

– Our brothers have a business with you – szólt az egyik nő. És én tudtam, hogy az állatokra gondol, amiképpen azzal is tisztában voltam, hogy az egyetlen dolguk az lehet velünk, hogy megöljenek. Lehunytam a szemem, éreztem, hogy többé nem vagyok ura a hólyagomnak. A Nap kegyetlenül tűzött.

– Hogy a picsába? – morgott Ronny. – Hogy a picsába élnek ezek a dögök? Eltaláltuk őket, nem? Jó helyen találtuk el, jó lőszerrel! Hogy a...?

Angolul is megismételte. Az oroszok és a németek buzgón helyeseltek. Én szép csöndesen sírni kezdtem.

– Our brothers are immortal – nevetett föl az egyik Akashinga Warrior. – The God is big. Bigger than anythin' else.

Csorogtak a könnyeim, s ezért alig láttam, mi történik. Csak az üvöltéseket hallottam, meg az emberi lábak és az állati paták dobogását. Akkorra a záróizmom is föladta. Éktelen bűz terjengett körülöttem. És a szarszagba csakhamar a vér szaga vegyült. Reszketve álltam, szorosra zártam a szemhéjam. A szégyen és a rettegés mögött azonban egyre erőteljesebben körvonalazódott a csodálat. The God is big. Bigger than anythin' else. Az Isten nagy. Nagyobb, mint bármi más. A Természet hatalmas. Hatalmasabb, mint bármi egyéb.

Aztán elcsöndesedett minden. Valaki a vállamra tette a kezét. Kinyitottam a szemem. A feketebőrű nők bőrből készült vödrökkel itatták az orrszarvút és a kafferbivalyokat. Az állatok lába térdig vöröslött.

– Go – mondta az amazon, aki a vállamon nyugtatta a kezét. – Go, poor boy. – Nem lehetett több tizenhat évesnél. Fele annyi, mint én. – Our brothers have spared your life.

Megkíméltek. Életben hagynak.

– Go on, you stinking chicken-hearted worm! – ordított rám egy idősebb nő. – Go on! Now!

Valóban iszonyatosan bűdös voltam, és kétségkívül illett rám a gyáva féreg kifejezés is. Elindultam visszafelé. Ha elérem a Hongqi dzsipet, megmenekülök. Ideig-óráig legalábbis. Mert lám, az ellentámadás megindult.

Órákig gyalogoltam. Körém ereszkedett az éjszaka. A táj sötétben éppolyan kihalt volt, mint világosban.

Eszembe jutott az a néhány mondat, amit valamikor nagyon régen olvastam. Egy amerikai indián bölcsesség: „Mindnyájan egyazon szinten vagyunk. Nem vagyunk különbek, mint odakünn egy hangyaboly. Nem vagyunk különbek náluk, és ők sem különbek nálunk. Hálát kell adnunk... Ha nem adunk hálát, elveszi tőlünk a Teremtő,

amink van.” Hát, mi jó régóta nem adunk hálát. És most elveszik tőlünk, amink van, gondoltam. És még azt is, hogy ez így helyes. Ezt hajtogattam magamban végig a visszaúton. Derengett a hajnal, mire a bázis-táborhelyhez értem.

A dzsip mellett egy elefántbika álldogált.

Azt hiszem, rám vár.

Környezet 1. díj, egyedi, Az év sajtófotója díj egyik jelöltje
Brent Stirton, Dél-afrikai Köztársaság, Getty Images

Petronella Chigumburát (30 éves) az orvvadászok elleni Akashinga nevű, csupa nőből álló egység tagját lopakodásra és álcázásra tanítják a zimbabwei Phundundu Vadasparkban. Az Akashinga (A „bátrak”) vadőr egység egy alternatív természetvédelmi modell része. Nem a helyi lakosokkal szemben, hanem velük együtt tevékenykedik a közösség és a környezet hosszú távú támogatása érdekében. Az Akashinga tagjai hátrányos helyzetű nők, akiket képeznek, munkahellyel látnak el, hogy a helyi lakosoknak közvetlen előnyük származzék az állatvédelemből. Más módszereket – például azt, hogy a vadásztrófeákért beszedett díjakat a természetvédelemre költsek – folyamatosan azért bírálják, mert kívülről jövő megoldásokat kényszerítenek az ott élőkre, az ő igényeiket mellőzve.

WORLD PRESS PHOTO kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban

2019. szeptember 19 – október 23.